

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

En, tavoitteet eivät vastaa omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Jokaisenoikeuksien kohdalla voisi tuoda voimakkaammin kaikkien ihmisten omaehtoisen kulttuurin tekemisen ja harrastamisen tärkeyttä (nyt mainittu vain lapset ja nuoret). Selonteossa kansalaiset nähdään pitkälti kuluttajina ja kokijoina, ei aktiivisina toimijoina.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi [?] Varmistetaan jokaisen oikeus osallistua taiteeseen ja kulttuuriin varhaislapsuudesta lähtien koko elämän ajan... [?] Rahoituslähteiden monipuolisuutta kehitetään tavoitteellisesti varmistamaan kasvavat resurssit kulttuuri- ja taidesektorilla. Avustus- ja valtionosuusrahoituksen rinnalla vahvistetaan toimijoiden omien tulojen kasvattamista, pääomarakenteen kehittymistä sekä toteutetaan lahjoitusten verovähennys.

Vahvistetaan Sitran roolia suomalaisen kulttuurin ja kasvun tukijana suuntaamalla Sitran toimintaa nykyistä voimakkaammin taiteen ja kulttuurin alalle.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Mikkelin kaupunki toteuttaa osaltaan laissa määriteltyjä kunnan tehtäviä (laki kuntien kulttuuritoiminnasta) sekä muita tärkeiksi katsottuja kulttuuritoimenpiteitä, jotka on otettu osaksi kaupungin tehtäviä. Kaupunki järjestää ja ylläpitää kulttuuritoimintaa itse, mutta on myös merkittävässä mahdollistajan roolissa, mm. avustamalla kulttuuritoimijoita. Vuoropuhelu ja yhteistyö kulttuuritoimijoiden kanssa paikallisesti on niin ikään tärkeässä roolissa. Mikkelin kaupunki on aktiivinen toimija ja kehittäjä erilaisissa alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa sekä toteuttaa alueellisia vastuutehtäviä (esim. museo, kirjasto). Toimeenpanoa tullaan varmasti edistämään niiltä osin, kuin se on resurssien salliessa mahdollista.

Lisäksi osana kasvukaupunkiverkoston:

Kulttuuripoliittisessa selonteossa esitetään valtioneuvostotason ylivaalikautista toimielintä seuraamaan selonteon toteutumista sekä tekemään esityksiä kulttuurin edistämiseksi. Keskisuurena kaupunkina ja osana kasvukaupunkiverkoston esitämme, että kasvukaupunkien verkosto kutsutaan osaksi toimielintä.

Verkosto on hyvin organisoitu ja tehokas foorumi, joka tarjoaa toimielimelle vaikuttavan yhteistyörakenteen sekä työkalun toteuttaa samalla hallituksen itselleen asettamia tavoitteita. Verkostoon kuuluu 14 keskisuurta kaupunkia, joiden yhteen laskettu väkiluku on noin 830 000 asukasta. Kaupunkien kulttuurirahoitus on voimakasta ja oli vuonna 2022 noin 170 miljoonaa euroa.

Erittäin merkittävä osa kulttuuritoiminnasta aina ruohonjuuritasolta merkittäviin kansallisiin instituutioihin saakka sijoittuu kasvukaupunkeihin. Lisäksi verkostoon kuuluvat kaupungit ovat kriittisiä maakunnallisia tai vähintään alueellisia kulttuurikeskittymiä ja -mahdollistajia, varmistaen maantieteellisesti koko valtakunnan kattavan vaikuttavuuden sekä laajat kulttuurisisällöt. Ilman toimielimeen kutsumista tämä äänenpaino, näkökulma ja maantieteellinen kattavuus jäävät toissijaisiksi.

Kasvukaupungit ovat jo edistäneet teemakumppanuutta valtio-osapuolen kanssa ja tehneet etupainotteisesti useita yhteistyön avauksia kulttuurisektorin kehittämiseksi. Iloksemme olemme havainneet, että selonteko pitää sisältää useita samanmuotoisia toimenpide-esityksiä.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Jos alueellinen kattavuus halutaan aidosti turvata, olisi tärkeää, että se näkyisi selonteossa voimakkaammin ja läpileikkaavasti tahtotilana (esimerkiksi siinä, kuinka apurahojen, avustuksien / julkisen rahan jakoperusteita luodaan ja kehitetään, onko esimerkiksi taiteen tukipalveluita alueellisesti saatavilla ja niin edelleen) --> 3.2. kohdassa mainittu ”rakenteet ja hallinnolliset resurssit tukevat kulttuurin alan ammattilaisena työskentelemistä myös muualla kuin suurissa kaupungeissa.”

1) Kansalaislähtöisen kulttuurin arvon tunnustaminen ja kasvun tukeminen

Selonteko käsittelee kulttuuria monipuolisesti, mutta kulttuurikäsitys jää vielä vajavaiseksi. Selonteko käsittelee pääasiassa luovan alan ammattimaista toimintaa ja ammattimaisesti tuotettuja sisältöjä. Kansalaisaktiivisuus ja -lähtöisyys eivät saa ansaitsemaansa painoarvoa, vaikka yhä suurempi osa uusista ilmiöistä ja aktiivisuudesta syntyy kansalaislähtöisyydestä, jossa ihmiset eivät ole ainoastaan kulttuurin vastaanottajia, vaan myös aktiivisia toimijoita.

Kaupungit tukevat ja mahdollistavat kansalaislähtöistä kulttuuritoimintaa monin eri tavoin. Toiminnan elinvoimaisuus ei voi nojautua ainoastaan kaupunkien rahoitukseen, vaan valtion ennustettava taloudellinen ja toiminnallinen tuki sekä erilaiset mahdollistamisen keinot ovat kriittisen tärkeitä kansalaislähtöisen kulttuurin tarjonnalle, kehittymiselle ja levittämiselle.

Kasvukaupunkien verkosto on esittänyt osana teemakumppanuusrakennetta valtio-osapuolelle esimerkiksi

- kulttuurin rahoitusinstrumenttien ja -rakenteiden uudistamista, erityisesti kansalaislähtöistä kulttuuritoimintaa vahvistaen
- kulttuurin hyödyntämistä vahvemmin osana kaupunkisuunnittelua ja kaupunkitilojen käyttöä sekä
- yhteisen selvitystyön käynnistämistä rakenteellisten uudistusten myötä tyhjenevien sekä suojeltujen kiinteistöjen ja –ympäristöjen kehittämiseksi sekä hyödyntämiseksi kulttuurin ja kansalaisyhteiskunnan tarpeisiin.

2) Kulttuuritoiminnan monipuolisuus ja kasvuedellytysten turvaaminen

Kulttuurilla on hyvin moninaisia alueellista ja jopa kansallista elinvoimaisuutta vahvistavia vaikutuksia, minkä vuoksi kulttuuri on nähtävä keskeisenä tulevaisuusinvestointina.

Rahoitusrakenteen pitkäjänteinen kestävyys onkin turvattava ja kehitettävä uudenlaisia, entistä kannustavampia rahoitusmalleja, kulttuurin tukirakenteita sekä edellytyksiä vahvistaa elinkeinotoimintaa kulttuuritoiminnan kautta. Tärkeää on panostaa myös erilaisten kumppanuuksien kehittämiseen niin itse kulttuurin tuottajien, elinkeinoelämän, valtion kuin kaupunkienkin välisenä yhteistyönä.

Kasvukaupunkien verkosto on esittänyt osana teemakumppanuusrakennetta valtio-osapuolelle esimerkiksi monialaisten kulttuurikiihdyttämöjen synnyttämistä kasvukaupunkeihin tavoitteenaan

- tunnistaa kulttuurin moninaisia elinvoima- ja hyvinvointivaikutuksia

- tukea ja sparrata alan kehitystä
- tarjota mielenkiintoisille ilmiöille ja uusille avauksille kasvun mahdollisuuksia
- kytkeä kulttuuri aktiiviseksi osaksi aluekehittämistä ja samalla
- varmistaa aktiivinen sekä innovatiivinen vuoropuhelu eri toimijoiden välillä kulttuurin toimintaedellytysten kehittämiseksi, alueen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi sekä kansalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi.

3) Kulttuuri hyvinvointia ja syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä työkaluna

Kulttuurilla on merkittävä vaikutus elämänlaatuun, mielen hyvinvointiin, onnellisuuteen sekä fyysistä terveyttä edistävänä tekijänä. Kulttuuri tarjoaa runsaasti erilaisia osallistumisen, osallisuuden ja aktiivisuuden keinoja eri kohderyhmille, mikä samalla vahvistaa yhteiskunnallista vakautta sekä koheesiota. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta kulttuurin monipuolisella tarjonnalla, siihen osallistumisen mahdollisuuksilla sekä saavutettavuudella on kiistaton arvo ja merkitys. Kulttuuripalvelujen tärkeää ennaltaehkäisevää merkitystä ja vaikuttavuutta on olennaista edelleen painottaa selonteossa.

Kasvukaupunkien verkosto on esittänyt osana teemakumppanuusrakennetta valtio-osapuolelle esimerkiksi tiiviissä yhteistyössä valmistettavaa lainsäädäntöuudistusta, jolla tähdätään kulttuurin integroimiseksi tiiviiksi osaksi sekä sosiaali- ja terveys- että hyvinvointipalveluja. Uudistukseen tulisi kytkeä kannustavan rahoitusmallin kehittäminen sekä vahvempia kumppanuusmalleja. Lisäksi prosessin ympärille tulisi muodostaa yhteinen asiantuntijafoorumi, jossa myös kasvukaupunkiverkostolla on rooli. Uudistuksen yhtenä erityistavoitteena olisi segregaaation ja syrjäytymisen ehkäisy.

Siekinen Virpi
Mikkelin kaupunki

Latvala Susanna
Mikkelin kaupunki